

PROVINCIALE COMMISSIE LEEFOMGEVING (PCL) UTRECHT

VERSLAG JANUARI 2019 - MEI 2021

Onafhankelijke adviescommissie voor GS en PS

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
DE PROVINCIALE COMMISSIE LEEFOMGEVING	4
OVERZICHT PCL ADVIEZEN EN INSPIRATIEBIJEENKOMSTEN 2019 - 2021	8
ADVIEZEN EN INSPIRATIEBIJEENKOMSTEN 2019	10
ADVIEZEN EN INSPIRATIEBIJEENKOMSTEN 2020	14
ADVIEZEN EN INSPIRATIEBIJEENKOMSTEN 2021	18
ONDERSTEUNING PCL	21
FINANCIËLE VERANTWOORDING	22

Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt het jaarverslag van de PCL over de periode januari 2019 - mei 2021. Wij hebben als onafhankelijke adviescommissie van GS en PS in deze periode met enthousiasme bijgedragen aan het beleid en debat over de kwaliteit van de leefomgeving. Wij leverden onze bijdrage via adviezen (mondeling en schriftelijk), blogs, video's en inspiratiebijeenkomsten. Daarbij stonden actuele maatschappelijke vraagstukken centraal, zoals de energietransitie, woningbouw en omgevingskwaliteit, klimaatadaptatie en de Sociale Agenda. Wij hebben in onze adviezen ook aandacht besteed aan de provinciale rol en sturing in de netwerksamenleving. Wij zijn actief in gesprek geweest met GS, PS, ambtenaren en maatschappelijke partners van de provincie. Daarmee hopen wij een inspirerende rol te hebben gespeeld.

In dit jaarverslag vindt u informatie over de samenstelling van de PCL, de manier van werken en de adviezen die wij hebben uitgebracht. Daarnaast gaan we in op onze activiteiten, zoals inspiratiebijeenkomsten, en geven wij inzicht in de besteding van ons budget. Vanaf het voorjaar van 2020 deed de Coronacrisis haar invloed gelden, zowel inhoudelijk als praktisch. Alle PCL bijeenkomsten waren vanaf dat moment digitaal.

Op onze webpagina www.provincie-utrecht.nl/pcl vindt u alle informatie over de PCL.

Graag zetten wij het gesprek over de kwaliteit van de leefomgeving en de rol van de provincie in de komende twee jaar met u voort!

Dorien de Wit

Voorzitter Provinciale Commissie Leefomgeving

De Provinciale Commissie Leefomgeving

Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL)

De Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) is de onafhankelijke adviescommissie die Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de provincie Utrecht gevraagd en ongevraagd adviseert over thema's die de kwaliteit van de leefomgeving aangaan (zoals ruimtelijke ontwikkeling, mobiliteit, energie, klimaat, stedelijke ontwikkeling en ontwikkeling van het landelijk gebied.). Ook besteedt de PCL aandacht aan de relatie tussen de kwaliteit van de leefomgeving en thema's als gezondheid en inclusiviteit.

De PCL adviseert op hoofdlijnen en richt zich op de samenhang tussen de verschillende opgaven. Ook stimuleert de PCL het debat hierover. De commissie heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening en de Wet milieubeheer. Ook andere provincies hebben adviescommissies voor de leefomgeving. De PCL onderhoudt contact met hen en werkt op specifieke thema's met hen samen

Wie werken in deze adviescommissie?

De PCL bestaat naast voorzitter Dorien de Wit uit 8 vaste leden. De leden zijn onafhankelijk en hebben allemaal kennis van één of meer kerntaken van de provincie. Eén plek is vrijgehouden voor wisselende jonge onderzoekers, die tijdelijk een inbreng leveren in de PCL. Hun frisse blik en actuele wetenschappelijke kennis verrijken de discussies in de PCL en de adviezen. De jonge onderzoekers doen in de PCL ervaring op met provinciale vraagstukken en met de rol van een adviescommissie.

De secretaris van de PCL, Josefine van der Heijde, organiseert het adviesproces, ondersteunt de commissie inhoudelijk en onderhoudt actief de contacten met de ambtelijke organisatie.

Samenstelling PCL in de verslagperiode

Dorien de Wit, voorzitter

Alie Tigchelhoff, lid

Bas van de Criendt, lid

Fred Vos, lid

Hugo van der Steenhoven, lid

Marleen van den Ham, lid

Samenstelling PCL in de verslagperiode

Piet Renooy, lid

Rudi van Etteger, lid

Myriam van Rooij, lid

Josefine van der Heijde, secretaris

Anouk van der Twist, jonge onderzoeker

Jelle Silvius, jonge onderzoeker

Carmen Perez Garcia, jonge onderzoeker

Michiel Knoppers, jonge onderzoeker

Hugo Hegeman, jonge onderzoeker

Rosa Koopmans, jonge onderzoeker

Maarten Koese, jonge onderzoeker

Felicity Langelaan, stagiair

Bestuurlijk contactpersoon voor de PCL in GS is gedeputeerde Huib van Essen. Ambtelijk contactpersoon is Claudia van Dam.

De PCL stemt haar werkprogramma af met dat van de onafhankelijke Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) Paul Roncken. De PCL en de PARK adviseren regelmatig over dezelfde thema's, maar hebben ieder een andere expertise en invalshoek. Bij de PCL ligt de nadruk op het maatschappelijk afwegingskader, sociaal-economisch, ruimtelijk en bestuurlijk. De PCL werkt agenderend, verdiepend, losmakend en levert tegenspraak. Bij de PARK ligt de nadruk op integraal ruimtelijk ontwerp, ontwerpend onderzoek, verbeelding en inspiratie, inclusief concrete projecten. Dit betekent dat adviezen van PCL en PARK elkaar goed kunnen aanvullen.

Benoeming, herbenoeming en evaluatie

De voorzitter en leden van de PCL zijn op 21 september 2015 door GS en PS benoemd in de PCL voor de zittingsperiode van Provinciale Staten (tot 20 maart 2019). Uitzondering hierop is PCL-lid Myriam van Rooij, die in april 2018 aantrad als opvolger van het afgetreden PCL-lid Willem Verbaan. De aanstelling van de voorzitter en leden is door GS en PS in maart 2019 verlengd tot en met 25 september 2019. Hierdoor kon de PCL haar advisering voortzetten in afwachting van besluitvorming door de nieuwe GS en PS na de verkiezingen. In september 2019 hebben GS en PS de zittende PCL-leden herbenoemd voor vier jaar tot september 2023. Hierbij is afgesproken om de PCL halverwege de termijn, in 2021, tussentijds te evalueren. Deze evaluatie vindt in de periode mei – september 2021 plaats. Daarnaast is afgesproken om een aftreedschema te maken waarbij geregeld wordt dat een deel van de leden tussentijds terugtreedt en nieuwe leden kunnen worden geworven om de continuïteit van de PCL te waarborgen. Als gevolg van dit aftreedschema zullen in september 2021 enkele PCL-leden aftreden en in september 2023 de overige PCL-leden aftreden.

Begin 2019 heeft de PCL, mede op verzoek van GS, teruggekeken op haar adviesrol in de eerste 3,5 jaar. Deze evaluatie is verricht door in gesprek te gaan met PS-leden, met GS, met ambtenaren uit de provinciale organisatie en door in eigen PCL-kring te rade te gaan. Op basis van de uitkomst van deze gesprekken bracht de PCL het advies over de evaluatie en toekomst van de PCL uit (15 april 2019).

Hoofdpunten uit de evaluatiegesprekken met PS, GS, ambtenaren en PCL-leden waren:

- Waardering voor de onafhankelijke rol en integrale blik
- Waardering voor variëteit in adviesvormen, al dan niet in combinatie rond één adviesthema: compacte schriftelijke adviezen, columns, animaties, expertmeetings, gesprekken
- Waardering voor het agenderen van nieuwe of vastzittende thema's
- Wensen en suggesties over het belichten van meer perspectieven in de advisering
- Suggesties om de zichtbaarheid te verbeteren
- Aanbeveling om vaker samen te werken en af te stemmen met de Adviseur Ruimtelijk Kwaliteit en tegelijk een helder onderscheid te maken in de verschillende rollen van PCL en PARK
- Aanmoediging om nog meer af te stemmen met zowel ambtenaren, PS als GS rond adviesthema's. Het zoeken van het juiste moment van advisering vraagt blijvend aandacht.

Mede op basis van de uitkomsten van deze evaluatie gaven GS en PS de PCL bij de herbenoeming op 25 september 2019 enkele aandachtspunten mee voor de nieuwe zittingsperiode, waaronder het recht doen aan verschillende perspectieven die bestaan rondom adviesthema's, de timing van de adviezen, de zichtbaarheid en profilering van de adviezen bij GS en PS en de samenwerking met de Provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit (PARK).

Hoe werkt de PCL?

Vergaderfrequentie en adviesvormen

De PCL komt elke zes weken in zijn geheel bij elkaar en werkt daarnaast in werkgroepen aan de adviesthema's. De Commissie adviseert de provincie op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door gesprekken te voeren met Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten, door debatten te organiseren, een film te maken, via schriftelijke adviezen of een combinatie van adviesvormen. De PCL kijkt per adviesthema welke werk- en adviesvorm het meest passend is. Deze afwisseling draagt bij aan de levendigheid en ontvankelijkheid van het advieswerk.

Richtinggevende doelen en invalshoeken

De PCL hanteert in haar advieswerk drie overkoepelende richtinggevende doelen.

1. Een gezonde en inclusieve samenleving (iedereen doet mee), waarin welvaart niet alleen in geld wordt uitgedrukt, maar ook in leefomgevingskwaliteit en waarin oog is voor de rechtvaardige verdeling van welvaart en kwaliteit.
2. Een hoge kwaliteit van natuur, landschap, landbouw en watervoorziening, waarbij de kwaliteiten van de bodem als een belangrijke weegfactor fungeren.
3. Een circulaire economie met een voortvarende energietransitie, te beginnen met de gebouwde omgeving. Waarbij de Utrechtse positie als sterke economische en innovatieve regio wordt benut om nog meer mogelijkheden tot innovatie aan te grijpen.

De PCL besteedt in haar adviezen aandacht aan de volgende invalshoeken:

- Kwaliteit van de leefomgeving
- Maatschappelijk vraagstuk centraal
- Koppeling tussen vraagstukken
- Lange termijn en bredere context
- Rol provincie en partners
- Lastige punten en taboes

Bespreking en vaststelling PCL werkprogramma

De PCL bespreekt haar concept werkprogramma met GS en met PS. Daarna verwerkt de PCL de input die uit deze gesprekken komt zoveel mogelijk. Als onafhankelijke adviescommissie stelt de PCL haar werkprogramma zelf vast. Als gevolg van nieuwe ontwikkelingen of adviesbehoeften is tussentijdse aanpassing van het werkprogramma altijd mogelijk. In die zin is het een dynamisch werkprogramma.

Overleg met ambtenaren, GS en PS

In mei 2019 nodigde de PCL de fracties in PS uit voor kennismakingsgesprekken. Met vijf fracties is een gesprek gevoerd.

De PCL overlegt tijdens adviestrajecten regelmatig met de betrokken ambtenaren over beleidsontwikkelingen, actuele vraagstukken en dilemma's. Zij bespreekt haar adviezen met de betrokken gedeputeerden en met Provinciale Staten. Gedeputeerde Staten reageren ook schriftelijk op de PCL adviezen.

Eens in de zes weken overlegt de voorzitter van de PCL met gedeputeerde Huib van Essen, over de ontwikkelingen bij de provincie en het advieswerk van de PCL. Tweemaal per jaar vindt driehoeksoverleg plaats tussen Gedeputeerde Huib van Essen, de Provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit (PARK) Paul Roncken en de voorzitter van de PCL Dorien de Wit.

Communicatie

De PCL heeft een webpagina op de provinciale website: www.provincie-utrecht.nl/pcl waar alle adviezen en activiteiten op staan. Daarnaast verzendt de PCL enkele keren per jaar een digitale nieuwsbrief aan haar netwerk bij de provincie en daarbuiten. Ook maakt de commissie gebruik van Twitter en van LinkedIn (via de leden en secretaris) om haar adviezen te verspreiden.

Overzicht PCL adviezen en inspiratiebijeenkomsten 2019 - 2021

2019

Adviezen, films, blogs

- Vier korte adviesfilms met de jonge onderzoekers over Energiebesparing, Opwekken duurzame energie, Energieopgave en burgerinitiatieven en Samenhangende aanpak energieopgave, 28 maart 2019
- Advies Checklist voor Omgevingskwaliteit, PCL Utrecht en Provinciale Adviescommissie Leefomgevingskwaliteit (PAL) Zuid-Holland, april 2019
- Advies over evaluatie en toekomst PCL, 15 april 2019
- Advies Woningbouw en Omgevingskwaliteit in de provincie Utrecht, 28 mei 2019
- Column Sturen in netwerken: draagvlak en daadkracht, juni 2019
- Adviesfilm Woningbouw en Omgevingskwaliteit in de provincie Utrecht, september 2019

Inspiratiebijeenkomsten

- Gastlezing professor Martijn van der Steen (NSOB) over overheidssturing in de netwerksamenleving, 8 mei 2019
- Inspiratiebijeenkomst over de Omgevingswet voor alle provinciale commissies leefomgeving en provinciale adviseurs ruimtelijke kwaliteit met gastsprekers van PBL, RLI, Rho adviseurs en Wageningen Universiteit, samen met de Provinciale Raad voor Omgevingsbeleid (PRO) Gelderland, 8 november 2019
- Inspiratiebijeenkomst Klimaatadaptatie voor de provincie Utrecht en externe gasten met gastsprekers van KNMI, RIVM, Universiteit Utrecht en Wageningen Universiteit, 27 november 2019

2020

Adviezen, films, blogs

- Advies over Programmaplan Energietransitie, 13 januari 2020
- Advies Klimaatadaptatie, 3 februari 2020
- Advies Economische visie, samen met Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit, 14 mei 2020
- Blog Openbare ruimte in de anderhalve meter samenleving, 22 juni 2020
- Advies Sociale Agenda, 29 juni 2020
- Blog Klimaatadaptatie, dat kan je zelf! 19 augustus 2020
- Reactie PCL op Ontwerp Omgevingsvisie en Ontwerp Interim Omgevingsverordening, 2 november 2020

Inspiratiebijeenkomsten

- Vier online expertmeetings over de verbinding tussen recreatie en andere grote opgaven met deelnemers van provincie, gemeenten, recreatie organisaties, natuurorganisaties en adviesbureaus
 - Recreatie en binnenstedelijke ontwikkeling in Amersfoort, 5 oktober 2020
 - Recreatie en natuur op de Utrechtse Heuvelrug, 7 oktober 2020
 - Recreatie en cultuurhistorie in de Nieuwe Hollandse Waterlinie, 13 oktober 2020
 - Recreatie en energietransitie in de Lopikerwaard, 15 oktober 2020

2021 (tot 1 mei)

Adviezen, films, blogs

- Advies Recreatie in Combinatie, 20 januari 2021
- Advies Circulaire Samenleving, 5 maart 2021
- Inspiratiedocument Binnendorps verdichten, 19 maart 2021

Inspiratiebijeenkomsten

- Gastlezing Kate Raworth over Donut economie, 3 februari 2021

Adviezen en inspiratiebijeenkomsten 2019

Adviezen, films, blogs

28 maart 2019

VIER ADVIESFILMS MET DE JONGE ONDERZOEKERS OVER ENERGIEBESPARING, OPWEKKEN DUURZAME ENERGIE, ENERGIEOPGAVE EN BURGERINITIATIEVEN EN SAMENHANGENDE AANPAK ENERGIEOPGAVE

In vier korte adviesfilms roepen de jonge onderzoekers van de PCL de provincie Utrecht op om vaart te maken met de energietransitie. Zij adviseren de provincie om de energietransitie integraal mee te nemen in al het provinciale beleid, meer werk te maken van energiebesparing in de gebouwde omgeving, daadkrachtig bij te dragen aan het opwekken van duurzame energie en om burgerinitiatieven te ondersteunen.

[Adviesfilm Samenhangende aanpak energieopgave 2019](#)

[Adviesfilm Energiebesparing 2019](#)

[Adviesfilm Energieopgave en burgerinitiatieven 2019](#)

[Adviesfilm Opwekken duurzame energie 2019](#)

april 2019

ADVIES CHECKLIST VOOR OMGEVINGSKWALITEIT, PCL UTRECHT EN PAL ZUID-HOLLAND

In het advies Checklist voor Omgevingskwaliteit adviseren PCL Utrecht en PAL Zuid-Holland de provincies om het voortouw te nemen bij het bevorderen van een goede omgevingskwaliteit. Dit is nodig nu het Rijk minder kaders stelt op dit vlak. PCL en PARK vinden het van groot belang dat de provincies bij het werken aan grote samenhangende opgaven steeds de dubbeldoelstelling van een goede omgevingskwaliteit hanteren. Dit vraagt om een brede integrale aanpak, waarbij de aard, omvang en complexiteit van de opgaven goed in beeld worden gebracht en kansen worden benut voor combinatie van functies en meervoudig ruimtegebruik. PCL en PAL adviseren om naast de gebruikswaarde van een nieuwe ontwikkeling ook nadrukkelijk de beleevingswaarde en toekomstwaarde in het oog te houden. Ontwerpend onderzoek kan hierbij een waardevolle rol spelen en weerstanden wegnemen.

[Klik hier](#)

15 april 2019

ADVIES OVER EVALUATIE EN TOEKOMST PCL

De Provinciale Commissie Leefomgeving heeft, mede op verzoek van GS, teruggekeken op haar adviesrol in de jaren 2015-2019. Deze evaluatie is verricht door in gesprek te gaan met PS-leden, met GS, met ambtenaren uit de provinciale organisatie en door in eigen PCL-kring te rade te gaan. Aan de orde kwamen de adviezen die zijn uitgebracht en het samenspel met de provincie.

Hoofdpunten uit evaluatiegesprekken met PS, GS, ambtenaren en PCL-leden waren:

- Waardering voor de onafhankelijke rol en integrale blik
- Waardering voor variëteit in adviesvormen, al dan niet in combinatie rond één adviesthema: compacte schriftelijke adviezen, columns, animaties, expertmeetings, gesprekken
- Waardering voor het agenderen van nieuwe of vastzittende thema's
- Wensen en suggesties over het belichten van meer perspectieven in de advisering
- Suggesties om de zichtbaarheid te verbeteren
- Aanbeveling om vaker samen te werken en af te stemmen met de Adviseur Ruimtelijk Kwaliteit en tegelijk een helder onderscheid te maken in de verschillende rollen van PCL en PARK
- Aanmoediging om nog meer af te stemmen met zowel ambtenaren, PS als GS rond adviesthema's. Het zoeken van het juiste moment van advisering vraagt blijvend aandacht.

De PCL neemt zich op basis van deze evaluatie voor adviesthema's vanuit verschillende inhoudelijke perspectieven te benaderen, samen te werken met de Provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit (PARK) en adviescommissies van andere provincies waar dat vanuit inhoud en effectiviteit wenselijk is en de zichtbaarheid en profilering van haar adviezen te versterken.

[Klik hier](#)

28 mei 2019

ADVIES WONINGBOUW EN OMGEVINGSKWALITEIT IN DE PROVINCIE UTRECHT

In dit advies bespreekt de PCL vier opties om in te spelen op de grote woningbehoefte in de provincie Utrecht:

1. binnenstedelijk bouwen, 2. bouwen in de groene buitenruimte, 3. niet bouwen en 4. organisatorisch ingrijpen in de woningmarkt en het autogebruik. Deze vier opties zijn in het advies met schetsen geïllustreerd door Roel Meertens van Studio BNL.

Op basis van de analyse van deze vier opties adviseert de PCL de provincie Utrecht om het woningbouwbeleid volledig te richten op binnenstedelijk en binnendorps bouwen met hoge eisen aan de kwaliteit van de leefomgeving en maximaal in te zetten op doorstroming in de bestaande woningvoorraad. Daarnaast adviseert de PCL om het autogebruik te ontmoedigen om zo ruimte vrij te spelen voor wonen, groen en recreatie. De PCL adviseert om geen grote uitbreidingslocaties te plannen. Voor het behoud van de kwaliteit van de leefomgeving is het belangrijk dat de open ruimtes in de provincie Utrecht open blijven. Het realiseren van grote uitbreidingslocaties met eigen voorzieningen zou bovendien het voorzieningenniveau in de steden en dorpen ondergraven en nieuwe mobiliteitsstromen teweeg brengen.

[Klik hier](#)

september 2019

ADVIESFILM WONINGBOUW EN OMGEVINGSKWALITEIT IN DE PROVINCIE UTRECHT

In de adviesfilm Woningbouw en Omgevingskwaliteit in de provincie Utrecht licht PCL-lid Rudi van Etteger in de groene wijk Vondelparc in Utrecht het PCL-advies Woningbouw en Omgevingskwaliteit toe.

[Klik hier](#)

Inspiratiebijeenkomsten

8 mei 2019

GASTLEZING PROFESSOR MARTIJN VAN DER STEEN OVER OVERHEIDSSTURING IN DE NETWERKSAMENLEVING

De PCL besteedt in haar adviezen altijd aandacht aan de rol van de provincie in relatie tot het adviesthema waarover zij adviseert. Ook komt hierbij de samenwerking met andere overheden en organisaties aan de orde. In verband daarmee heeft de PCL professor Martijn van der Staai gevraagd een gastlezing te verzorgen voor GS, PS, ambtenaren en de andere provinciale commissies leefomgeving naar aanleiding van de publicatie: "Effectief sturen met multi-level governance".

Martijn van der Steen benadrukte in zijn lezing dat het belangrijk is dat de overheid in elke situatie goed nadenkt over haar eigen rol en de rol van andere partijen. In sommige situaties is draagvlak creëren en netwerkend samenwerken een goede keuze, in andere situaties moet de overheid juist democratisch gelegitimeerd knopen doorhakken en besluiten nemen. Ook kan de wenselijke rol van de overheid bij een bepaald vraagstuk in de loop van de tijd veranderen. Daarom is het van groot belang dat de overheid in samenwerkingen steeds kritisch blijft reflecteren op haar eigen rol en steeds opnieuw bewust kiest welke rol in welke situatie het meest passend is.

Naar aanleiding van deze gastlezing schreef jonge onderzoeker Anouk van Twist de column “Sturen in netwerken: draagvlak en daadkracht (juni 2019).

[Klik hier](#)

Gastlezing Martijn van der Steen, 8 mei 2019

8 november 2019

INSPIRATIEBIJENKOMST OVER DE OMGEVINGSWET VOOR ALLE PROVINCIALE COMMISSIES LEEFOMGEVING EN PROVINCIALE ADVISEURS RUIMTELIJKE KWALITEIT (SAMEN MET PRO GELDERLAND)

Op 8 november 2019 organiseerden PCL Utrecht en PRO Gelderland in het Akoesticum in Ede een inspiratiebijeenkomst voor de leden van de provinciale adviescommissies leefomgeving, de provinciale adviseurs ruimtelijke kwaliteit en andere betrokkenen uit zes provincies. De inspiratiebijeenkomst stond in het teken van de nieuwe Omgevingswet en het veranderende speelveld waarmee alle raden te maken hebben. Met een aantal prikkelende inleidingen van het Planbureau voor de Leefomgeving, Rho adviseurs, de landelijke Raad voor de leefomgeving en Infrastructuur (RLI) en de Wageningen Universiteit werd er uitvoerig gediscussieerd over de rol en koers van de provinciale adviesorganen in de komende jaren.

Inspiratiebijeenkomst voor provinciale commissies leefomgeving en provinciale adviseurs ruimtelijke kwaliteit, 8 november 2019

27 november 2019

INSPIRATIEBIJEENKOMST KLIMAATADAPTATIE

Op 27 november 2019 organiseerde de PCL een inspiratiebijeenkomst voor de provincie en deelnemers van andere organisaties over Klimaatadaptatie.

In algemene inleidingen kwamen de klimaatverandering, de Nationale Klimaatadaptatiestrategie en het beleid van de provincie Utrecht voor klimaatadaptatie aan de orde. Daarna waren er praktijktafels over woningbouw, landbouw, gezondheid en bewonersparticipatie. De 40 deelnemers van de provincie, gemeenten, waterschappen en kennisinstellingen discussieerden over dit thema en brachten hun ideeën in. De opbrengst van deze inspiratiebijeenkomst vormde de basis voor het advies over Klimaatadaptatie dat de PCL in februari 2020 heeft uitgebracht.

Inspiratiebijeenkomst Klimaatadaptatie, 27 november 2019

Adviezen en inspiratiebijeenkomsten 2020

Adviezen, films, blogs

13 januari 2020

ADVIES OVER PROGRAMMAPLAN ENERGIETRANSITIE

In januari 2020 bracht de PCL advies uit over het concept Programmaplan Energietransitie. Hierin gaf de PCL aan blij te zijn met de voortvarende aanpak van de provincie. De PCL gaf de provincie aanvullend nog drie punten mee:

- Het stellen van meetbare doelen: De PCL adviseerde om, zowel voor besparen als opwekken van hernieuwbare energie, inzichtelijk te maken hoe beide zich in de tijd tot elkaar verhouden en wat daarbij de concrete en liefst meetbare doelen zijn.
- Het belang van een integrale aanpak: De energietransitie speelt een rol op alle beleidsterreinen, zoals woningbouw, mobiliteit, landbouw, economie, cultuur, recreatie en kent ook een samenhang met sociaal-maatschappelijke vraagstukken, zoals betaalbaarheid, gezondheid en inclusiviteit. Bovendien vragen opwekking, opslag en transport van energie om een plek in het landschap. Door een integraal, gebiedsgericht en landschapsinclusief beleid te voeren, kunnen kansen op verschillende terreinen tegelijk verzilverd worden en wordt het draagvlak voor de energietransitie groter.
- Het creëren van bewustwording door jongeren in te schakelen als adviseurs en ambassadeurs: Jongeren weten als geen ander wat de urgentie is om in te grijpen en te veranderen in de wijze waarop we met energie omgaan.

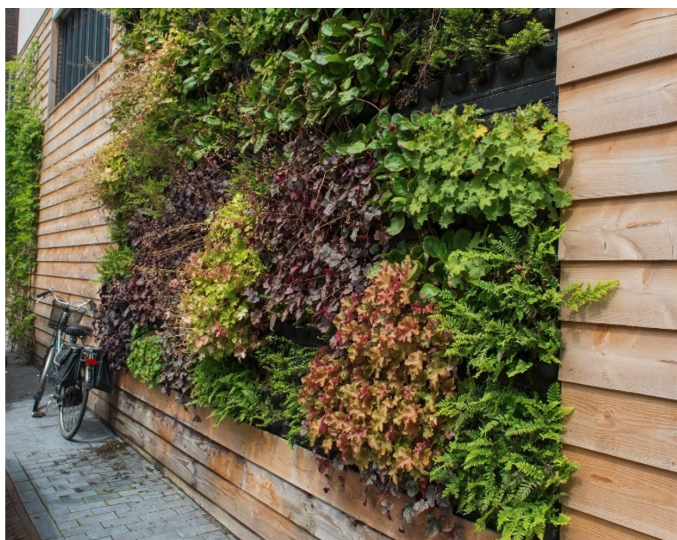
Klik [hier](#)

3 februari 2020

ADVIES KLIMAATADAPTATIE

In februari 2020 bracht de PCL advies uit over Klimaatadaptatie, mede gebaseerd op de inspiratiebijeenkomst die de commissie over dit thema organiseerde eind 2019.

Aanleiding voor dit advies is het feit dat het klimaat snel en sterk verandert. De klimaatverandering raakt alle regio's en maatschappelijke sectoren, van landbouw en natuur tot economie en gezondheid. We ondervinden de gevolgen in de provincie Utrecht op dit moment al: vaker schade door hevige buien, storm en hagel, verdroging van natuur en openbaar groen, hittestress in steden en een toename van huidkanker en allergieën. Vanwege de urgentie adviseerde de PCL de provincie Utrecht om naast het tegengaan van klimaatverandering ook de aanpassing aan het veranderende klimaat een hoge prioriteit te geven en hier voortvarend een programma voor te ontwikkelen. Klimaatadaptatie moet een richtinggevend onderdeel worden van al het beleid en uitvoeringsinstrumentarium.

Daarom adviseerde de PCL om in de Omgevingsvisie het thema Klimaatbestendigheid niet eenzijdig te koppelen aan waterrobuustheid, maar aan alle beleidsthema's. De PCL adviseerde de provincie om "Gezonde groene leefomgeving" tot speerpunt van handelen te maken en om een Taskforce Klimaatadaptatie in te stellen voor de uitvoering van het programma.

[Klik hier](#)

14 mei 2020

ADVIES ECONOMISCHE VISIE, SAMEN MET PROVINCIAAL ADVISEUR RUIMTELIJKE KWALITEIT

In dit advies pleitten PARK en PCL ervoor om de taak van de provincie om toe te zien op het behoud en de ontwikkeling van de kwaliteit van de leefomgeving nadrukkelijker tot uiting te laten komen in de Economische visie. PARK en PCL adviseerden de provincie om:

- Binnen de economische visie alle beleidsterreinen van de provincie te verbinden.
- Omgevingswaarden te ontwikkelen als aanvullende indicatoren voor de provinciale economie.
- Te anticiperen op dramatische tegenvallers en lessen te trekken uit crises.
- Als provincie zelf de regie te nemen bij de uitvoering van de Economische visie en de uitvoering niet volledig aan de markt over te laten.

[Klik hier](#)

22 juni 2020

BLOG OPENBARE RUIMTE IN DE ANDERHALVE METER SAMENLEVING

Op 22 juni 2020 publiceerde de PCL de blog "Openbare ruimte in de anderhalve meter samenleving", waarin PCL-lid Piet Renooy de toenemende druk op de openbare ruimte als gevolg van de Coronacrisis met humor beschrijft. De behoefte aan groen en recreatiemogelijkheden dicht bij huis pleit volgens de PCL voor een voortvarende uitwerking van de 'groen groeit mee' aanpak van de provincie.

[Klik hier](#)

29 juni 2020

ADVIES SOCIALE AGENDA

In juni 2020 bracht de PCL advies uit over de Sociale Agenda. De PCL gaf aan het positief te vinden dat de provincie een Sociale Agenda gaat opstellen en met een "sociale bril" naar alle beleidsterreinen wil kijken. Met dit advies leverde de PCL input voor deze agenda. De PCL vroeg de provincie in dit advies het waarom en waartoe van de Sociale Agenda duidelijk te maken en de werking van de sociale bril te concretiseren. Ze adviseerde de provincie om de focus te leggen op drie ambities: toegankelijkheid, inclusiviteit en participatie. Ter concretisering van de sociale bril bood de PCL een checklist aan. Deze checklist bevat de volgende punten:

1. Verantwoordelijkheid bij ambtelijke opdrachtgevers en programmaleiders
2. Doorlichting huidige werkwijze en programma's
3. Doelen op maat per programma
4. Bestaande en nieuwe instrumenten
5. Data en verhalen verzamelen
6. Periodieke rapportage

De PCL werkte het principe van de “sociale bril” in dit advies uit voor de thema’s Energietransitie en Mobiliteit.

[Klik hier](#)

19 augustus 2020

BLOG KLIMAATADAPTATIE, DAT KAN JE ZELF!

Op 19 augustus 2020 publiceerde de PCL de blog “Klimaatadaptatie, dat kan je zelf!” In deze blog pleitte PCL-lid Marleen van den Ham voor vergroening van de leefomgeving om hitte en droogte te bestrijden. Zij liet met praktische voorbeelden zien dat iedereen hier persoonlijk aan kan bijdragen.

[Klik hier](#)

2 november 2020

REACTIE PCL OP ONTWERP OMGEVINGSVISIE EN ONTWERP INTERIM OMGEVINGSVERORDENING

In deze reactie op de Ontwerp Omgevingsvisie en Ontwerp Interim Omgevingsverordening gaf de PCL aan enthousiast te zijn over de Ontwerp Omgevingsvisie. De duurzame ambities van de provincie Utrecht komen hierin op een samenhangende en aansprekende wijze naar voren.

In dat kader gaf de PCL aan dat de Ontwerp Interimverordening zorgen oproept bij de PCL. Deze vindt de PCL qua doorvertaling van de ambities, breedte en diepgang niet in overeenstemming met de Ontwerp Omgevingsvisie. De PCL mist bijvoorbeeld de uitwerking van de ambities op het gebied van klimaatadaptatie en circulariteit in regelgeving. De PCL sprak de verwachting en het vertrouwen uit dat de definitieve Omgevingsverordening op deze punten wel in lijn zal zijn met de Omgevingsvisie.

[Klik hier](#)

Inspiratiebijeenkomsten

oktober 2020

VIER ONLINE EXPERTMEETINGS OVER DE VERBINDING TUSSEN RECREATIE EN ANDERE GROTE OPGAVEN MET DEELNEMERS VAN PROVINCIE, GEMEENTEN, RECREATIE ORGANISATIES, NATUURORGANISATIES EN ADVIESBUREAUS

In oktober 2020 heeft de PCL vier expertmeetings belegd met per bijeenkomst tien tot twintig (praktijk)deskundigen van overheden, recreatieorganisaties, natuurorganisaties, ontwerpbureaus en adviesbureaus. Om de gesprekken concreet te maken is daarbij gefocust op specifieke gebieden in de provincie Utrecht:

- Recreatie en natuur op de Utrechtse Heuvelrug
- Recreatie en binnenstedelijk bouwen in Amersfoort
- Recreatie en cultuurhistorie in de Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie
- Recreatie en energietransitie in de Lopikerwaard

Bij deze meetings heeft de PCL nadrukkelijk de verbinding gelegd met de thema's klimaatadaptatie en mobiliteit. De gesprekken hebben een schat aan inspirerende ideeën opgeleverd, welke als input zijn gebruikt voor het advies Recreatie in Combinatie dat in januari 2021 is uitgebracht. De praktijkvoorbeelden uit de vier gesprekken zijn toegevoegd in deel 2 van het advies: Inspiratie en voorbeelden. Na de presentatie van het advies organiseerde de PCL nog een terugkoppelingsbijeenkomst met de deelnemers van de vier bijeenkomsten.

Adviezen en inspiratiebijeenkomsten 2021

Adviezen, films, blogs

20 januari 2021

ADVIES RECREATIE IN COMBINATIE

Aanleidingen voor dit advies zijn de toename en veranderingen in de recreatiebehoefte. Er is steeds meer behoefte aan recreatiemogelijkheden dichtbij huis en deze tendens wordt versterkt door de Coronacrisis en de klimaatverandering. De PCL adviseert de provincie om recreatie vanuit het principe van Gezonde Leefomgeving een hoge prioriteit te geven en ervoor te zorgen dat alle inwoners van de provincie binnen 15 minuten lopend of fietsend een groen recreatiegebied kunnen bereiken. Verder adviseert de PCL om recreatie-opgaven te koppelen aan natuur, binnenstedelijk bouwen, cultuurhistorie, energie, klimaat en mobiliteit. In vier expertmeetings heeft de PCL inspirerende ideeën opgehaald over de kansen en de risico's. De conclusie is dat er veel kansen zijn: waterberging gecombineerd met recreatie in de natuur van de Utrechtse Heuvelrug, recreatieve beweegroutes door de binnenstad van Amersfoort, een Energietuin in de Lopikerwaard en educatieve projecten over het veranderende klimaat in de Waterliniegebieden. Hierbij is het belangrijk steeds gericht in te spelen op de kwaliteiten en kwetsbaarheden van de verschillende gebieden en op de behoeften van verschillende groepen recreanten.

Om de recreatie in goede banen te leiden zijn ruimtelijke zonering en spreiding over de dag en week essentieel.

Door duurzame vormen van mobiliteit te stimuleren moet voorkomen worden dat recreatie leidt tot overbelasting van kwetsbare gebieden en hinder voor bewoners.

Uit de PCL expertmeetings bleek dat er bij een breed scala aan partijen een enorme kennis, betrokkenheid en enthousiasme aanwezig zijn om bij te dragen aan recreatie in combinatie met andere opgaven. Maar de samenwerking kan zeker nog een impuls gebruiken. Daarom adviseert de PCL de provincie om ideeën op te halen, te verbinden, de maatschappelijke dialoog in gebieden te begeleiden, ontwerpend onderzoek te laten doen en te helpen met het vinden van financiering voor projecten.

[Klik hier](#)

5 maart 2021

ADVIES CIRCULAIRE SAMENLEVING

De PCL reageert met dit advies op de Concept beleidsvisie Circulaire Samenleving 2050 en de concept Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2021-2023. De PCL onderschrijft de algemene uitgangspunten en ambities van de provincie op het gebied van circulariteit van harte. Wel vindt de PCL dat een sterkere focus op de specifieke kenmerken van de Utrechtse economie en samenleving noodzakelijk is. Daarnaast adviseert de PCL om sociaal-maatschappelijke aspecten een meer prominente plek te geven in de visie en uitvoeringsagenda. Een circulaire samenleving gaat over grondstoffen en milieu, over nieuwe verdienmodellen of anders produceren. Maar ook over anders consumeren en over onze manier van leven. Ook raadt de PCL de provincie aan om duidelijker aan te geven hoe de maatregelen in de uitvoeringsagenda bijdragen aan de doelen uit de visie. Bovendien deelt de PCL in dit advies de resultaten van de gesprekken die ze voerde met projectleiders Circulariteit uit vijf andere provincies.

[Klik hier](#)

[Klik hier](#)

19 maart 2021

INSPIRATIEDOCUMENT BINNENDORPS VERDICHTEN

In dit Inspiratiedocument beschrijven de jonge onderzoekers van de PCL negen praktijkvoorbeelden van woningbouwprojecten binnen kleinere plaatsen en dorpen in de provincie Utrecht en elders.

De projecten zijn onderzocht op hun bijdrage aan de woningvoorraad (kwantiteit, variëteit, doorstroming), duurzaamheidsaspecten (energie, klimaat, circulariteit), sociale karakter (doelgroepen, zorg, ontmoeting) en de inrichting van de openbare ruimte (groen, bereikbaarheid, voorzieningen). In de meeste gevallen gaat het om locaties waar voorheen één of meer leegstaande gebouwen stonden, zoals verlaten scholen of bedrijfsgebouwen.

Dit onderzoek en inspiratiedocument vormen de reactie van de PCL op een verzoek van Provinciale Staten om naast aandacht aan binnenstedelijke verdichting ook aandacht te besteden aan binnendorpse verdichting.

De negen projecten bieden inspiratie voor provincie en gemeenten: in al hun verscheidenheid laten ze zien hoe binnendorps verdichten woningen en een goed woonmilieu kan toevoegen met versterking van de kwaliteit van de specifieke (dorpse) leefomgeving.

De onafhankelijke Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) van de provincie Utrecht voert ook een onderzoek uit naar binnendorps verdichten. Hij verkent samen met een architectenbureau op drie specifieke voorbeeldlocaties in dorpen in de provincie Utrecht de mogelijkheden voor binnendorpse verdichting in goede verbinding met de omgeving. Wij nodigen u graag uit om ook kennis te nemen van dit onderzoek van de PARK. Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) voert in dezelfde periode een groot onderzoek uit naar de mogelijkheden voor binnendorps en binnenstedelijk verdichten. PCL-lid Rudi van Etteger neemt deel aan de begeleidingsgroep van dit onderzoek.

Klik [hier](#)

Inspiratiebijeenkomsten

3 februari 2021

INSPIRATIEBIJEENKOMST KATE RAWORTH OVER DONUT ECONOMIE

Op 3 februari 2021 organiseerde de PCL een inspirerende gastlezing door de Engelse econoom Kate Raworth en haar collega Andrew Fanning voor GS en PS, met ongeveer vijftig deelnemers. Zij vertelde over de Donuteconomie, het door haar ontwikkelde alternatieve economische model, gericht op het voorzien in de behoeften van iedereen, zonder schade toe te brengen aan de planeet. Ook ging zij in op de toepassing van dit model in de provincie Utrecht.

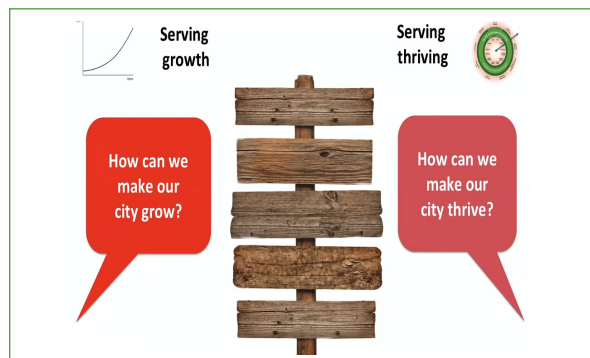
De aanleiding voor deze lezing lag in een gesprek van de PCL en de Provinciaal adviseur ruimtelijke kwaliteit (PARK) met de provincie over de Economische visie, waarin de PCL en de PARK een bredere benadering van het begrip “economie” bepleitten, waarin een relatie wordt gelegd met de waarde van de fysieke leefomgeving en met sociale aspecten.

De lezing is nadien op YouTube geplaatst en nog vaak bekeken door een brede groep geïnteresseerden.

De PCL bekijkt of zij een vervolg kan geven aan de lezing van Kate Raworth door te onderzoeken hoe deze en andere bredere benaderingen van economie en samenleving (Brede welvaart, Sustainable Development Goals, Rad van de Leefomgeving) kunnen worden toegepast in de provincie Utrecht.

Kate Raworth

Beeld uit presentatie Kate Raworth, 3 februari 2021

Ondersteuning PCL

De PCL wordt inhoudelijk en procesmatig ondersteund door de secretaris (0,5 fte) en praktisch ondersteund door de projectmedewerkers. Zij zijn in dienst bij de afdeling Bestuurs- en Directieondersteuning (BDO) van de provincie Utrecht.

Financiële verantwoording

Budget PCL

De PCL heeft een jaarlijks budget van €41.000,=. Hiermee worden presentiegelden en activiteiten betaald. De PCL komt ongeveer 8 keer per jaar plenair bijeen en ongeveer 20 keer in kleinere werkgroepen. De voorzitter van de PCL ontvangt per plenaire vergadering €351,= vergoeding, de leden ontvangen per plenaire vergadering €250,=. Voor deelname aan werkgroep bijeenkomsten ontvangen voorzitter en leden per bijeenkomst €100,=. De jonge onderzoekers ontvangen eens per drie vergaderingen de vergoeding. De vergoedingen voor PCL vergaderingen en werkgroep bijeenkomsten zijn inclusief de voorbereidingstijd. Overleggen met GS en PS en deelname aan activiteiten worden niet vergoed.

UITGAVEN 2019	
Presentiegelden	€ 24.818,=
Kosten activiteiten	€ 7.577,=
Vormgeving documenten, fotografie, film	€ 1.916,=
Eindejaars werkdiner	€ 599,=
Totaal	€ 34.910,=

UITGAVEN 2020	
Presentiegelden	€ 28.912,=
Kosten activiteiten	€ 1.373,=
Vormgeving documenten, fotografie, film	€ 3.601,=
Eindejaars werkdiner	€ 590,=
Totaal	€ 34.476,=

UITGAVEN 2021 (TOT EN MET 9 MEI 2021)	
Presentiegelden	€ 6.805,=
Kosten activiteiten	€ 617,=
Vormgeving documenten, fotografie, film	€ 2.162,=
Totaal	€ 9.584,=

Als gevolg van Corona kon de PCL in 2020 en 2021 minder live activiteiten organiseren, waardoor de kosten hiervoor ook lager zijn dan in 2019.

COLOFON

Provinciale Commissie Leefomgeving

Opgesteld door:

Josefine van der Heijde

Website:

www.provincie-utrecht.nl/pcl

Mailadres:

PCL@provincie-utrecht.nl

Twitteraccount:

[@pclutrecht](https://twitter.com/pclutrecht)